

TARTALOM

- **Kislábnymos életmód**
 - *Kanadai napenergia-közösség*
- **Kislábnym tippek**
 - *Őszi kislábnymos tippek*
- **EnergiaKözösségek hírek**
 - *EnergiaKözösségek újrátöltve*
- **Kislábnym hírek**
 - *Egy falu, ahol senkit nem kell segíyezni*
 - *1000 km a klíma-igazságosságért*
- **Olvasnivaló**
 - *A bőség kertje*
- **Néznivaló**
 - *Egy indiai férfi, aki erdőt ültetett*
 - *Katie terményei*
- **Termékek, szolgáltatások**
 - *Áram és fény az elsősegélycsomagban*
- **Igazságosság ökológiai korlátok közt**
 - *Magyar építészeti siker egy menekülttábor életkörülményeinek javításáért*

Nettó zéró energiás, zéró karbon épület?

Ellentmondásos és nehezen kibontható kifejezések ezek. Ha valaki sátrazik és van elég pénze napelemekre, lehetséges, hogy nettó zéró energiássá váljon a "lakhelye", de nem biztos, hogy ez fenntartható megoldás.

Ha megfigyeljük városainkat, jellemző, hogy kedveljük a külvárosokat és a különálló, kertes családi házakat - de egy olyan rendszerbe kényszerít ez minket, amelyben függünk az autózástól. Emellett furának tűnik, hogy az energiahatékonyság terén elsősorban a házra fókuszálunk, nem pedig a rendszer egészére, és annak részeként a házakra, épületekre.

Továbbá, a háztetőkön elhelyezett napelemek és kollektorok szempontja is félrevezető lehet: az a jó, ha minél nagyobb a tetőfelület. És azoknak, akik nagy háztetővel rendelkeznek, általában sokat is autóznak.

Az elektromos autó sem csoda-megoldás: átmeneti technológiaként hasznos, de az elektromos autóhoz is rengeteg infrastruktúrára van szükség (utak, autópályák, alagutak, hidak, parkolók stb.), amelyek megépítése, a nyersanyagok bányászata, előállítása rengeteg széndioxid (CO₂) – kibocsátással jár.

Fontos kérdés az is, hogy azok, akiknek nincs elég nagy tetőfelületük vagy nem engedhetik meg maguknak, hogy napelemet és/vagy kollektort vegyenek ma, azok később, ha ez az energia lesz az olcsóbb, hátrányban lesznek?

Ha tehát átütő megoldást szeretnék, ami kivezethet minket a jelen krízisből, közelebb kell, hogy lakjunk egymáshoz, olyan lakóközösségekben, ahol lehet gyalogolni, biciklizni, és olyan épületekben, amelyek energiahatékonyak.

A zéró karbon épület nem egyenlő automatikusan a hatékony erőforrás-használattal

A különálló épületek, családi házak szintjén a megújuló energia előállítása drága és nem eléggé hatékony többek között pl. az anyaghasználat szempontjából. Ráadásul felszerelésük is drága, sok esetben jobb megoldást ugyanazt az összeget a ház energia-hatékonyságának növelésére fordítani, és így megbízhatóan csökkenteni annak CO₂-kibocsátását. Egy épület energiahatékonyságát növelni mindig erőforrás-hatékonyabb és így CO₂-kibocsátása is radikálisan csökkenhet úgy, hogy közben gyakran jobb a megtérülési idő is.

Fontos szempont az is, hogy rossz időjárási körülmények között, mivel a megújuló energia tárolása még gyakran nem megoldott, a megújuló energia kapacitással felszerelt - de egyébként nem energia-hatékony! - épületeknek is sok energiára van szüksége az országos hálózathoz.

Egy energia-hatékony városban a **nettó zéró energiás épület - amely annyi energiát megtermel, amennyit felhasznál - csak azután következő cél legyen, hogy az épület energia-hatékonyságát már radikálisan növelték.** Nagyon fontos a megújuló energiák használata, de még fontosabb, hogy egy nagyobb rendszer részeként tekintsünk erre.

Az épületek szerkezetére, a fűtő- és hűtőrendszerekre vonatkozó előírások tehát nagyon lényegesek annak érdekében, hogy az alacsony energiaszükséglet eleve adott legyen - és a **megújuló energia kapacitást ennek az alacsonyabb szükségletnek a kielégítésére kelljen kiépíteni.** Nagyszerű példa erre a következő rovatban bemutatott napenergia-közösség...

A Szerkesztő: Vadovics Edina

Forrás és inspiráció: <http://elrondburrell.com/blog/zero-carbon-buildings-wrong-target/és>
<http://www.treehugger.com/green-architecture/does-net-zero-energy-building-really-right-target.html>

Kanadai napenergia közösség -

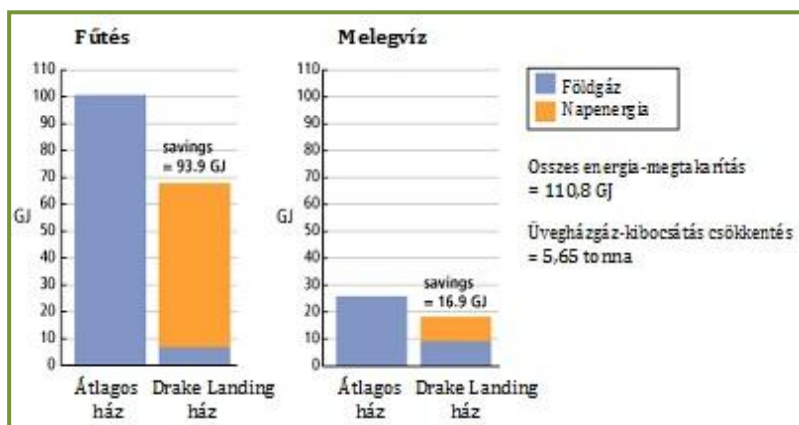
ahol a fűtési energia 90%-át napenergiából fedezik!

A Drake Landing napenergia közösség Okotoks városában, Albertában, Kanadában van. A Drake Landing egy tervezett, 52 házból álló lakóközösség, amely sikeresen egyesíti a kanadai energia-hatékony technológiát a nap megújuló, korlátlan mennyiségben rendelkezésre álló energiaforrásával. A lakóközösségben a fűtőenergiát egy napenergiával működő távfűtő rendszer szolgáltatja. A rendszer a nyári hónapok során a napenergiát összegyűjti mit?, és a föld alatt tárolja, majd télen a házakba visszaosztja.

Egy átlagos kanadai otthon energiaszükségletének 60%-át a fűtés, 20%-át a háztartási melegvíz és 20%-át a különböző berendezések, világítás stb. teszi ki. A Drake Landing közösségben, egy átlagos évben, a fűtési energiaszükséglet 90%-át elégíti ki napenergia, s még egy szokatlanul hideg évben is 80% körüli ez az arány.

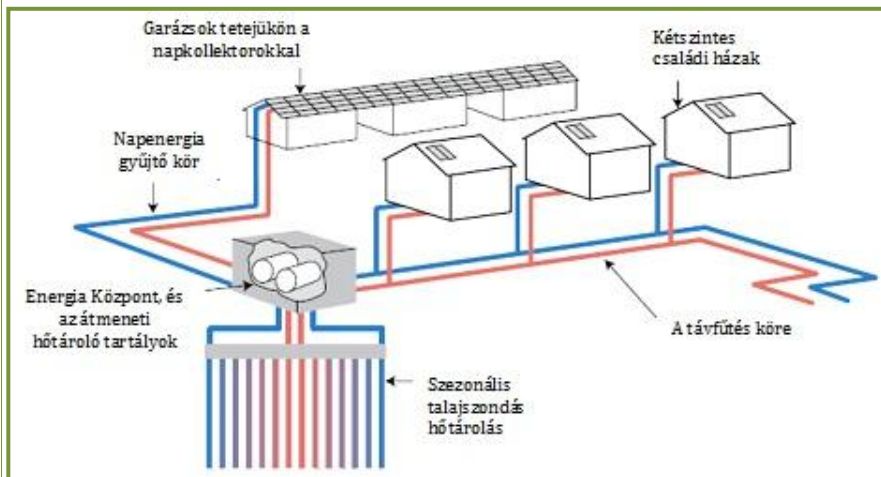
A közösség a világon egyedülálló, mert:

- minden itt található ház az átlagos kanadai házaknál 30%-kal energia-hatékonyabb,
- a fűtési energia 90%-a napenergia felhasználásával biztosított, így a közösség sokkal kevésbé függ a fosszilis erőforrásoktól, és
- ezáltal minden ház üvegházgáz-kibocsátás kb. 5 tonnával kevesebb évente, mint egy átlagos kanadai házé (ami kb. 6-7 tonna). (ld. ábra)

A napenergia gyűjtése

A napenergiát 800 kollektorból álló rendszer gyűjti, amelyek 4 sorba rendezettek, és a házak mögött elhelyezkedő garázsok tetejére vannak felszerelve. A fagyálló folyadékot - amely víz és nem mérgező glikol keveréke - a kollektorokba szivattyúzza a rendszer, és amikor a nap süt, felmelegszik. A 800 kollektort szigetelt, föld alatti csőrendszer köti össze, és szállítja a felmelegített folyadékot a közösség Energia Központjába. Egy átlagos nyári napon a kollektorok 1,5 MW-nak megfelelő hőenergiát gyűjtenek.

A Drake Landing közösség napenergiával működő távfűtő rendszerének szíve az Energia Központ, ahol a két, egyenként 120 m³-es hőtároló tartályt, a tartalék kazánt, és a legtöbb szükséges műszaki berendezést (pl. a szivattyúkat, a hőcserélőket és a szabályzókat) elhelyezték. Itt halad át a napenergia gyűjtő kör, és a távfűtő kör is.

És hogy miért költözik valaki a Drake Landing lakóközösségbe?

Robert Pugh és családja egyike volt az első beköltözőknek 2006-ban. A gépészmérnök nem azért döntött úgy, hogy családjával Drake Landingbe költözik, hogy pénzt takarítson meg - bár erre is lehetősége van! -, hanem ideológiai okokból. Fontos volt számára, hogy amit tud, megtegyen azért, hogy üvegházgáz-kibocsátását csökkentse, és ennek érdekében viselkedését is megváltoztassa.

A már 8 éve sikeresen működő Drake Landing napenergia közösség máig egyedülálló etikus választást jelent a lakhely kiválasztásában. A lakóközösség kialakításában kormány szervezetek és magán vállalkozások is részt vettek. A kezdeményezés bizonyítja, hogy hideg éghajlaton is lehetséges a szükséges energia túlnyomó részét megújuló energia felhasználásával előállítani.

Hasonló lakóközösségek Európában Dániában, Svédországban és Németországban találhatók, de sehol nem fedezik az energiaszükséglet ilyen nagy hányadát megújuló energiából.

Forrás és további információk: <http://www.dlsc.ca/index.htm> és

<http://www.theglobeandmail.com/report-on-business/okotoks-neighbourhood-the-future-of-home-heating/article18083226/>

Őszi kislábnymos tippek

Rendhagyó módon most nem külön ehhez a számhoz készített kislábnymos tippekkel jelentkezünk, hanem egy menüt állítottunk össze eddigi őszi tippjeinkből - amiből mindenki a saját szükségelete, érdeklődése, igénye szerint válogathat.

Ha zavar az avar...

...ne égesd el!! És a szomszédodat is beszéld le!

Itt az ősz, az óvodákban, iskolákban falevelek és gesztenyebábok kerülnek az ablakokba, a kert pedig kezd eltűnni a vastagodó levéltakaró alatt. Ha meguntuk a családi avarhalomban hempergőzést, avarrugdosást, levélcsozor gyártást és levélkép alkotást, valamit kezdenünk kell a nagy mennyiségű falevéllal.

Ha egy mód van rá, ne akarjuk füstbe borítani a környéket, akkor se, ha nosztalgiaorhamunk van gyerekkorunk őszi avarégetés-szaga után! Lapozzunk inkább bele a KÖTHÁLÓ (Környezeti Tanácsadó Irodák Hálózata) avaros szórólapocskájába és az „avarégetéskor kibocsátott káros anyagok” listájának áttekintése - majd kellő elborzadás - után, **válasszuk önként a komposztálást!** Így a lehulló levelekből nem légszennyezés, hanem értékes tápanyag lehet!

Jó hír: **minden falevél komposztálható, még a diófalevél is!**

További részletek és tennivalók [tematikus tipp-gyűjteményünkben](#) olvashatók.

Hűtés és mélyhűtés télen

Ha a fagyok idején a fűtésszámlán nem mindig sikerül spórolni, legalább az árammal tudunk takarékoskodni. Ehhez összegyűjtöttünk néhány jó példát, melyeket tapasztalataink szerint érdemes kipróbálni:

- Nem mindent szükséges a hűtőszekrényben tárolni: a zöldségeket, gyümölcsöket télen hidegen tarthatjuk az ablakpárkányon vagy a lakás egy hűvösebb pontján is.
- Ha megfelelőek a körülményeink és lehetőségeink, **télen akár ki is kapcsolhatjuk a hűtőt!** Például fűtetlen előtérben, erkélyen, teraszon, pincében, vagy akár a padláson is az ajtó közelében elhelyezhetjük a hűteni valókat zárható dobozban, ládában, régi hűtőszekrényben, stb.
- Ugyanezt megtehetjük, ha konyhánk mellett/közelében hűvös kamra van, vagy van esetleg a kertünkben „hűtő-ház” – ld. képünkön.

További részletek és tennivalók [tematikus tipp-gyűjteményünkben](#) olvashatók.

Felkészültünk a fűtési szezonra?

Sokan nem tudják, hogy egy átlag magyar háztartásban a fűtésre megy el a család költségvetésének nagy része, pedig rengeteg energiát és pénzt megtakaríthatunk – és szén-dioxid kibocsátásunkat is jelentősen csökkenthetjük! – ha átnézzük a berendezéseket, szigetelünk, átgondoljuk és megváltoztatjuk szokásainkat. Érdemes tehát megfontolni összegyűjtött tippeket, ötleteket!

A legfontosabb dolog talán megfogadni azt, hogy **a karbantartás mindig hatékony módszer!**

További részletek és tennivalók [tipp-gyűjteményünkben](#) olvashatók.

2013. november 29: Ne Vásárolj Semmit! Nap

A november utolsó péntekén tartott jeles nap tiltakozás a nyugati túlfogyasztás, a jólét, a vagyon egyenlőtlen elosztása, és a reklámnak a mindennapi életünkre gyakorolt hatása ellen. 1992-ben kezdeményezte a kanadai Ted Dave, aki így akart tiltakozni a reklámok szüntelen túlfogyasztásra való ösztönzése ellen. Azóta egyre több ország vette át a Ne Vásárolj Semmit! Napot.

További részletek a Kislábnymos hírlevél 56. számában olvashatók.

Rajzolj valamit,
VARRJ VALAMIT,
Főzz valamit,
Énekelj valamit,
Építs valamit,

Készíts valamit,

Olvasd el a Kislábnymos hírlevelet,

NE VÁSÁROLJ SEMMIT!

EnergiaKözösségek újratöltve – koordinátorok kerestetnek!

☞ Szeretnél beruházás nélkül kb. 10%, de ha kifejezetten találemény és elkötelezett vagy, akár 20-25% energiát megtakarítani?

- ☞ Tudni szeretnéd, mi köze a hűtőszekrényeknek a gleccserolvadáshoz?
- ☞ Kíváncsi vagy, hogy lehet otthon energiát megtakarítani?
- ☞ Tudni szeretnéd, mi az a karbon-lábmnyom és szívesen kipróbálnál egy karbon-diétát?
- ☞ Van már most is sok energia-megtakarítási tipped?
- ☞ Tudnál segítségünkkel másoknak is segíteni, velük együtt energiát megtakarítani?

AKKOR JELENTKEZZ, MERT

gyerek „energiavadászokat” és felnőtt „klíma-koordinátorokat” keresünk EnergiaKözösségek szervezésére!

Az elmúlt 3 év sikeres programjaira építve idén ismét indul az EnergiaKözösségek megtakarítási verseny sok-sok értékes nyereménnyel! Szeretettel várjuk a lelkes új és a már kipróbált önkéntes klíma-koordinátorok és energiavadászok jelentkezését! *(Nem kötelező minden csapatban mindkettő meglete!)* Az „E.ON EnergiaKözösségek” programban a családok/háztartások csoportjai (ún. EnergiaKözösségek) versenyeznek az ország egész területén abban, hogy ki tud több (minimum 9%) energiát megtakarítani otthonában és a legjobb megoldásokkal előrukkolni a kreatív feladatok kapcsán családja, közössége bevonásával.

A verseny 2015. január 1. és 2015. május 31. között lesz.

A részvétel ingyenes, az ország egész területéről várjuk a jelentkezőket!

Előzetes energiatudatossággal vagy klímaváltozással kapcsolatos tudás nem szükséges, azt a résztvevők a verseny során szakértők segítségével megszerzik!

A klíma-koordinátorok és energiavadászok feladatai / tevékenységei:

- Minden versenyző csoportnak, azaz EnergiaKözösségnek lesz egy felnőtt klíma-koordinátora és lehetőség szerint egy gyerek energiavadásza. Az ő feladatuk, hogy összefogják a csoportot, biztosítsák a folyamatos részvételt, a szervezőktől kapott információkat a csoporttagoknak átadják, biztassák és motiválják a csoporttagokat.
- Egy EnergiaKözösség tagja minimum 5, maximum 10 háztartás lehet, akiket a klíma-koordinátor és az energiavadász együtt toboroz, majd képvisel a verseny során.
- A feladatok ellátására 2x1 napos képzés keretében készíti fel a GreenDependent a koordinátorokat és az energiavadászokat. A részvétel erősen ajánlott :)
- A képzések a felnőtteknek és gyerekeknek együtt lesznek megtartva. Az első képzésre 2014. november végén, a másodikra 2015. február elején kerül sor.

- Az energiavadászok a klíma-koordinátorok támogatásával részt vesznek az EnergiaKözösségük szervezésében, azaz:
 - segítenek abban, hogy a közösség együtt maradjon,
 - minden résztvevő család fogyasztási adatai le legyenek olvasva és regisztrálva az online kalkulátorban, valamint
 - a kiegészítő kreatív versenyfeladatok is elkészüljenek.

Elvárások az Energiavadászok felé:

- minimum 10 éves kor
- jó kapcsolatteremtő készség

Jelentkezés módja:

- A jelentkezési lap [innen](#) letölthető.
- Jelentkezési határidő: **2014. november 15-ig.**
- A kitöltött jelentkezési lapokat az info@energiakozossegek.hu címre várjuk.
- Ha egy közösségnek kihívást jelent, hogy energiavadászt találjon, kérjük, keressék a szervezőket!

További információk és részletek: [E.ON EnergiaKözösségek honlapja](#) vagy info@energiakozossegek.hu.

Friss hírek folyamatosan: a [program közösségi oldalán](#)

A legtöbbet megtakarító csapatokat az E.ON értékes nyereményekkel jutalmazza!

Gazdálkodó közösség - egy falu, ahol senkit sem kell segíyezni

Bár Tolna megye legszegényebb vidékén hatalmas a munkanélküliség, a 300 lelkes Belecskán egyetlen ember sem kap szociális segílyt 7 éve, mégsem zúgolódik senki.

Egy nap ugyanis összeült a képviselő testület, és úgy döntöttek: gyümölcsfákat fognak ültetni. A falu szervezi a munkát és az értékesítést is, a polgármester írja a pályázatokat, a rászoruló emberek pedig csapatban dolgozva leszedik a termést. Tavaly már 7 millió forint árbevételük volt, és 4 év múlva önfenntartóvá válik a gazdaság.

400 cseresznyefával és 800 meggyfával indítottak. Azután 1500 őszibarack-, 700 kajsz-, 800 körte-, 600 dió, 400 alma-, 300 szilvacsemete következett. Eperültetvényt is telepítettek, 7 fóliasátruk van, 30 méter hosszúak, maguk termelik meg a palántákat is. 7 embert foglalkoztatnak piaci béren, 11-en vehetnek részt a sorsfordító-sorsformáló regionális programban. Emellett 23 tartós munkanélküli dolgozik náluk.

Forrás: <http://www.termelotol.hu/hirek/egy-falu-ahol-senkit-sem-kell-segelyezni-egy-gazdalkodo-kozosseg>

Az első totál bezöldült város

Az USA Vermont államában fekvő 42.000 fős város, Burlington, vezetése bejelentette, hogy a szélergiának, a biomasszának és a vízerőműveknek köszönhetően immáron teljes egészében megújuló energiaforrásokból elégítik ki a lakosság igényeit, így a burlingtoniaknak többé nem kell a fosszilis energiák piacán tapasztalható áringadozástól tartaniuk.

A környezetre gyakorolt pozitív hatás mellett azt sem szabad elfelejteni, hogy hosszú távú gazdasági előnyökkel is jár a megújuló energiára történő váltás, hiszen miután a beruházások költsége megtérül, gyakorlatilag minden nap megtakarításra lehet számítani.

Természetesen lesznek olyan időszakok, amikor a hagyományos energiaforrásokhoz kell nyúlni, de ennek költségeit fedezi majd a többi időszakban keletkezett energiafölség értékesítése.

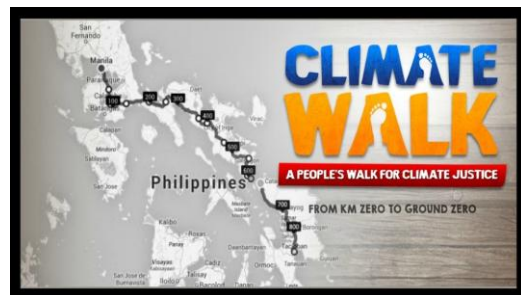
Forrás: <http://www.greenfo.hu/hirek/2014/10/05/az-első-total-bezoldult-varos>

1000 km a klíma-igazságosságért

2014. október 2-ól november 8-ig több száz, az éghajlati igazságosság mellett kiálló résztvevő 1000 kilométert gyalogol a Fülöp-szigeteken, míg el nem érik a tavalyi tájfun által leginkább sújtott Tacloban városát. A 40 napos, alulról szerveződő kezdeményezés célja, hogy azonnali cselekvésre szólítsa fel a döntéshozókat a bolygón eluralkodó klímaválság ügyében.

Naderev "Yeb" Saño, az ország egyik klímaváltozási biztosa szerint: „Most kell drasztikus lépéseket tennünk, hogy a jövőben ne legyenek természetesek a szupertájfúnok. Mi, a Fülöp-szigetek népe, nem fogadhatjuk el, hogy a jövőben ezek az időjárási jelenségek általánossá váljanak. Nem fogadhatjuk el, hogy a vihar elől menekülés, a családjaink evakuálása, a pusztítás elszenvedése, és a halottak számlálása mindennapossá váljon. Ez egyszerűen nem történhet meg.”

Forrás és további információ itt.

Elfogytak a békés eszközök

A szeptemberi ENSZ klímátárgyalások és a tárgyalások eredményességét követelő világméretű demonstrációk, azaz klímamenetek után az éghajlatváltozás ismét a hírekbe került. A témában nemrég jelent meg egy igen érdekes vélemény, Naomi Klein legfrissebb könyve, a *This Changes Everything, Capitalism vs. The Climate*, azaz *Ez mindent megváltoztat, Kapitalizmus a klíma ellen* címmel.

A New York Times újságírójának álláspontja a kérdésben egyszerű és mellbevágó: kifogytunk a békés eszközökből, radikális lépésekre van szükség a klímaváltozás kezelésére.

A legtöbb ember nem nagyon gondol a jövőre vagy ha mégis, akkor a filmekben látott poszt-apokaliptikus kép van a fejében, mert kényelmesebb elfogadni, hogy jön a pusztulás, mint cselekedni, azaz például újragondolni és újrastrukturálni a gazdasági rendszert. De a jövőben katasztrofális következményekkel járó klímaváltozás egyelőre pont ezért megállíthatatlan! Azért, mert az emberek nem akarnak változtatni, csak intézik a dolgaikat, ahogy mindig, és minden marad a régiben.

Pedig jó okunk van rá, hogy megkérdőjelezzük a jelenlegi, növekedésre és erőforrás-felélésre épülő gazdasági rendszert, és nem csak a klímaváltozás miatt... Sok társadalmi kezdeményezés közvetve vagy közvetlenül már most is a klímaváltozással birkózik: energiaszegénység, árvízvédelem, biodiverzitás csökkenésének megállítása, erőforrásokért folyó harcok elleni fellépés. Ha nem is tűnik fel azonnal, ezek a dolgok mind aprócska harcok az éghajlatváltozás elleni nagyobb csatában. Ideje mindannyiunknak összerakni a képet!

Forrás és további információ: <http://www.neweconomics.org/blog/>

Idén ismét Hatékony Ház Napok országsszerte, látogasson Ön is energiahatékony házakat!

Szalmabála ház
Galgahévízen

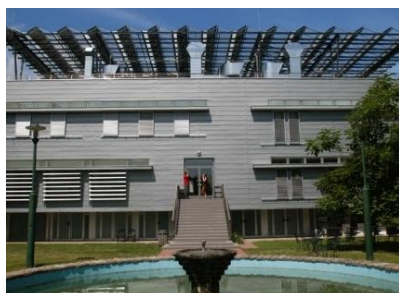
Időpont: 2014. november 3-9.
Helyszín: Magyarország számos települése

A nyílt napokon energiatakarékos házakat, épületeket látogathat meg a nagyközönség Magyarországon és az Európai Unió további 9 országában. A program legfontosabb célja, hogy kézzelfogható tapasztalatot nyújtson az alacsony energiaigényű (avagy közel nulla energiaigényű) épületekről minden érdeklődő számára.

A „**Hatékony Ház Napok: NyiSSon Ön is!**” kampány keretében a GreenDependent Intézet és szakmai partnere, a Magyar Passzívház Szövetség (MAPASZ) az ország számos településén élő tulajdonosok aktív közreműködésével energia-hatékony középületeket és lakóházakat nyit meg **november 3-9. között**, hogy mindenki megnézhesse, milyen is egy ilyen házat kialakítani, abban élni és dolgozni. A látogatások keretében lehetőség nyílik a személyes tapasztalatcserére, információ megosztásra, és adott esetben a szakemberekkel történő beszélgetésre is.

facebook

A látogatható házak nagyok sokfélék: van köztük új és felújított épület, ökofaluban található szalmabála ház, minősített passzívház, F-ből A+ kategóriásra javított ház, 13 és 100 lakásos passzívházak, zöld óvoda, aktív ház, Élhető Jövő Park, Építőipari Tudásközpont....

Konferencia központ Szentendrén
140 napkollektorral a tetőn

100 lakásos passzívház
lakópark Budapesten

Zöld Beruházási Program
keretében szigetelt ház Gödöllő

Az épületek és a látogatások időpontja itt található meg, valamint a látogatásokra is ugyanitt lehet jelentkezni.

Az egyéni látogatások mellett **csoportos buszos körutakat is tervezünk** Pest Megyében, a MAPASZ pedig Mosonmagyaróvár, valamint Nyíregyháza környékére.

Építésszek a látogatásokért MÉK képzési kreditpontot igényelhetnek (2013/294)!

NyiSSon és látogasson Ön is, regisztráljon a <http://www.hatekonyhaz.hu> oldalon!

További információ: GreenDependent Intézet, 20/334-2889, info@hatekonyhaz.hu

A program szakmai partnerei és médiatámogatói:

[Budapesti Műszaki Egyetem](http://www.bme.hu)

(BME)

[Magyar Passzívház Szövetség](http://www.mapasz.hu)

(MAPASZ)

passziv.net

Passzív és energiatakarékos házak - Építetőkől építetőknek

A Hatékony Ház Napok projektet támogatja
az Európai Unió Intelligens Energia Európa Programja

A bőség kertje - konyhakert ásás, kapálás nélkül

A tiszta táplálékok iránti igény növekedésével egyre fontosabbá válik az egészséges, vegyszermentes zöldségek, gyümölcsök fogyasztása.

Az erdő példáján keresztül könnyen megérthetjük, milyen egyszerű a kertészkedés, ha a természetet követjük, és az is nyilvánvalóvá válik, miért ne használjunk vegyszereket.

A bőség kertje modell a természet mintájára, a biokertészet alapelveinek követésével valósult meg. Alkalmazható kiskertekben, sőt az előkertekben és a díszkertekben is, de alternatívát kínál nagyobb kertekben a családok teljes zöldségskálájának a megtermelésére, akár önellátásra is.

A könyv kevés időbefektetéssel megvalósítható ötleteket tartalmaz, melyek a pénztárcákat is kímélik és kellemessé varázsolják a kertben töltött időt. Nyelvezetében egyszerű, könnyen követhető hasznos útmutatókkal teli mondanivalóját a kertészkedésben járatan emberek is könnyen elsajátíthatják.

Forrás: <http://www.zoldbolt.hu/zold-konyvtar/kert-es-onellatas/a-boseg-kertje-konyhakert-asas-kapalas-nelkul.html>

A változatos étrend létfontosságú az éghajlatváltozás csökkentéséhez

A Föld népessége egyre nő és egyre inkább a húsban gazdag nyugati étrend hódít, amit a növekvő mezőgazdasági hozam sem tud majd biztosítani. A legújabb kutatások szerint, ha ez a tendencia nem változik, a mezőgazdasági területek további terjeszkedése szükséges.

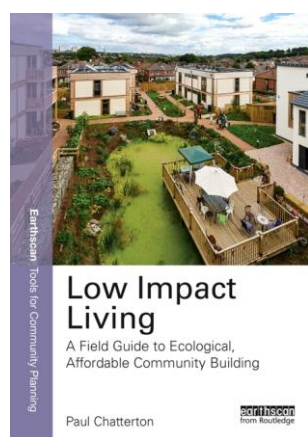
Ez azonban magával hozza a biológiai sokszínűség további csökkenését, és az állattenyésztés növekedése megnöveli a légkörbe jutó metán szintjét, jelentős mértékben hozzájárulva ezzel a klímaváltozáshoz valamint a környezetszennyezéshez, éppen emiatt a termőföldek további terjeszkedése nem kívánatos.

A kutatók azt állítják, hogy a klímaváltozást akkor tudnánk enyhíteni, ha az élelmiszer hulladékot a felére csökkentenénk, és a fő környezetromboló élelmiszerek iránti keresletet globális szinten kiváltképpen változatos étrenddel.

A nyugati étkezésre egyre inkább az élelmiszerek túlfogyasztása a jellemző, beleértve az emisszió-intenzív hús- és tejtermékek fogyasztását. Ha azonban minden országban egy átlagosan kiegyensúlyozott étrendet vezetnénk be a cukrok, zsírok és hústermékek túlzott fogyasztása nélkül (kis mennyiségben vörös hússal, hetente 5 tojással, valamint naponta egy adag baromfi hússal), jelentősen csökkenhetne a környezeti terhelés.

Forrás: <http://receptneked.hu/cikkek/a-valtozatos-etrend-letfontossagu-az-eghajlatvaltozas-csokkentesehez/>

LILAC - környezetbarát élet- és lakótér elérhető áron: megjelent az útmutató könyv!

Hírlevelünk 45. számában írtunk a LILAC (Low Impact Living Affordable Community) elnevezésű angol kezdeményezésről: egy közösségről, amely tagjainak célja, hogy olyan lakóhelyet alakítsanak ki maguknak, amelynek nagyon kicsi a környezeti hatása most, és a jövőben is. Emellett fontosnak tartják, hogy az általuk épített lakások minél szélesebb társadalmi kör számára hozzáférhetőek legyenek.

A könyv ennek, a mára elkészült és sikeresen, a helyi szélesebb közösség részeként működő lakóparknak a történetét meséli el, és bemutatja, hogy vállalhat bárki szerepet lakóközösségének újra- vagy felépítésében és működtetésében. A szerző a LILAC lakóközösség egyik alapítója, könyvéből megtudhatjuk, hogyan alakult a közösség, és hogyan tudták felépíteni a világ egyik legkörülményesebb lakóparkját elérhető áron.

A könyv azoknak az értékeknek a bemutatásával indít, amelyek a lakópark alapítóit, majd lakóit motiválták, és máig motiválják: fenntarthatóság, osztozás, egyenlő esélyek, társadalmi igazságosság és öngazgatás, függetlenség. Arra kerestek választ, hogy egy közösség hogyan tud a klímaváltozás és erőforráshiány kihívásaira válaszokat találni, hogyan lehet a növekedés-centrikus gazdaság korlátain túl lépni, és hogyan lehet olyan forrásokat kialakítani, amelyek segítenek, hogy egy közösség meghatározza és menedzselje földterületének és erőforrásainak sorsát.

Forrás és további részletek: <http://www.lilac.coop/> és <http://www.routledge.com/books/details/9780415661614/>

Környezetbarát napenergia farm?

Sokan gondolják azt, hogy a napenergia hasznosítása mindig környezetbarát, ez azonban nem így van! Számos szempont van, amit fontos figyelembe venni, például: az ökológiai értékek felmérése és megőrzése, az építkezés és karbantartás környezetbarát módja (pl. a forgalomcsökkentés érdekében étkezés a helyszínen, komposzt WC-k kialakítása, újrahasználat), a panelek közt méheket vonzó növényzet telepítése, stb.

Forrás és további részletek: <http://www.treehugger.com/>

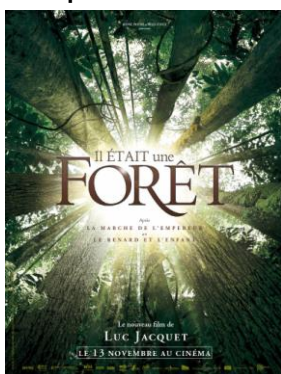
Egy indiai férfi, aki erdőt ültetett

Jadav Payeng 17 éves volt, amikor a szigetükön több száz kígyó pusztult el a nagy szárazság miatt. Az erózió által tönkretett földeken a fiú elkezdett fákat ültetni, és egyre bővítette a fás területet.

35 évvel később Payeng egy majdnem 1200 hektáros esőerdő "gazdája", azaz a terület nagyobb, mint a New York-i Central Park. A kezdetben ültetett fákat naponta gondozta és felügyelte. Mára az egykori sivatag dús oázis, ahol számos állatfaj talál menedéket, többek között elefántok is.

Az indiai férfiről Erdőember címmel készült dokumentumfilm.

A 16 perces kisfilm itt látható: <http://www.goodnewsnetwork.org/forest-man-of-india-film/>

Volt egyszer egy erdő

Színes, magyarul beszélő, francia dokumentumfilm, 78 perc, 2013

Luc Jacquet filmje egy csodálatos utazásra invitálja nézőit, mely során olyan perspektívából ismerhetjük meg környezetünket, melyre korábban nem volt lehetőség. Láthatjuk, hogyan alakultak és formálódtak Földünk legnagyobb esőerdői, azok a lélegzetelállító, az ember számára ez idáig zárt világok, melyeket napjainkban a kipusztulás veszélye fenyeget.

Forrás és filmelőzetes itt.

Katie terményei

A most 15 éves Katie még az általános iskola 3. osztályában, egy kertészkedős projekt keretében hatalmas, 18kg-s káposztát termesztett a család kertjében. Édesapja bátorítására odaadta a terményt egy ingyenkonyhának, ahol 275 embernek jutott a káposztából készült ételből. Miután rájött, hogy milyen sok embert tud egyetlen (nagy) káposzta jóllaktatni, úgy döntött, kipróbálja, hány embernek jutna élelem egy teljes kertből.

Az iskola, ahova jár, felajánlott egy foci pályányi földterületet a célra, Katie pedig létrehozta a Katie's Krops, azaz Katie terményei társadalmi vállalkozást, hogy más gyerekek érdeklődését is felkeltse, és minél többen csatlakozzanak a kertészkedéssel másokat segítő projekthez. Hat évvel később az eredeti kert szükségben élő családokat lát el, és terményeket küld egyházi közösségeknek, menedékhelyeknek és ingyen-konyhának is az egész államban.

Ahogy a káposzta, a Katie's Krops program is hatalmasra nőtt. A weboldalon keresztül közel 200 000\$-nyi támogatás gyűlt össze magánszemélyektől és vállalatoktól arra a célra, hogy a 9-16 év közti gyermekek az általuk termesztett zöldségekkel segíthessék a közösségeikben élő rászorulókat. Jelenleg 75 fiatalok által fenntartott kert működik 27 amerikai államban. Katie célja: 500 kert 50 államban.

"Büszke vagyok rá, hogy egészséges élelmiszert termesztünk, segítünk az éhezőkön és eszközt adunk a gyerekeknek ahhoz, hogy megszüntethessék a környezetükben az éhezést. Azt szeretném, hogy többen csatlakozzanak az éhezés elleni harcunkhoz. Zöldségeket termesztani jó mulatság és másokon segíteni nagyon jó dolog. Ha én meg tudom csinálni, bárki más is megtudja!" (Katie Stagliano)

A kezdeményezés oldala: <http://www.katieskrops.com/>

5 perces angol nyelvű videó a Katie's Krops-ról itt.

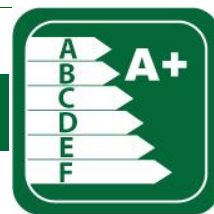
"Várunk a városunkban – az autód nélkül"

Nagyvilág figyelem! Aki tapasztalatgyűjtés céljából élhető várost keres, az nézzen körül Svájc legnagyobb és egyik legszebb városában, Zürichben! A város gyakran szerepel az életminőséget vizsgáló tanulmányok élenjáró települései között, és ha valaki egyszer látta, hogyan élnek ott az emberek, nem is kérdés, hogy miért.

Zürichben egy nagyon körültekintően tervezett és kiemelkedően hatékony multimodális közlekedési rendszer működik (vonatok, buszok, villamosok stb.), amely lehetővé teszi a városlakók számára, hogy bárhova eljussanak autózás nélkül. A rendelkezésre álló tereket nem az autók és parkolók emésztik fel, sőt! 1996-ban maximálták a parkolóhelyeket, hogy a város az embereké és ne az autóké legyen. A rendszer olyan jól működik, hogy a városlakók 32%-a jár tömegközlekedéssel, és 42%-uk galogol vagy biciklizik!

Forrás, illetve videó az élhető Zürichről és a példaértékű tömegközlekedési rendszerről itt.

Európai Hulladékcsökkentési Hét

Idén november 22-30. között kerül megrendezésre az Európai Hulladékcsökkentési Hét, amelynek keretében az Európai Unió országaiban önkéntesek a saját ötleteik megvalósításával hívják fel a figyelmet a hulladékkezelés megelőzésének, a keletkezett mennyiség csökkentésének, a termékek újrahasználatának és a különböző anyagok újrahasznosításának fontosságára.

Magyarországon az OHÜ Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. (OHÜ Nonprofit Kft.) koordinálja a kezdeményezést, amelyről minden szükséges információ megtalálható a www.hulladekcsokkenteshet.hu oldalon.

A Hulladékcsökkentési Hétre esik a november utolsó péntekén, azaz november 28-án megrendezett *Ne vásárolj semmit!* nap is, amely remek alkalom vásárlási szokásaink felülvizsgálatára!

Egyszerű és fenntartható az első brit nullahulladékos étterem

Az angliai Brightonban október 6-án megnyílt Nagy-Britannia első, nulla hulladékot termelő étterme, a Silo. Az étterem alapítója és séfje Douglas McMaster (fotó: Jonathan Cherry) magasra tette a mércét, és etikából és konyhaművészetből is feladja a leckét a versenytársaknak.

A Silóban saját őrlésű lisztet használnak, saját alkoholt szolgáltatnak fel, és az összes élelmiszerhulladékot újrahasznosítják egy, a bejáráthoz közel elhelyezett különleges komposztáló gépben. Az élelmiszerkészleteket újrahasznosítható konténerekben szállítják. A hozzávalókat közvetlenül, nagyrészt helyi gazdáktól és termelőktől szerzik be a kereskedők megkerülésével.

Az ételeket meglepő kinézetű, újrahasznosított műanyagzacskókból készült tányérokon szolgálják fel, az italok újrahasznált lekvárosüvegekben kerülnek az asztalra, és a számlát e-mailben kapják a vendégek, hogy ne fogyjon sok papír. A wc-eket a kávégépekből származó vízzel öblítik, és tervezik napelemek felszerelését is az áramfogyasztás zöldítésére.

Forrás és további információ:

<http://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/sep/30/simple-sustainable-not-superchef-silo-uk-first-zero-waste-restaurant>

Áram és fény az elsősegélycsomagban

Majdnem minden otthonban van elsősegélycsomag az egészségügyi vészhelyzetekre felkészülve, de áramszünet esetére a gyertyán kívül nem igazán van mihez kapni...

Egy napelemes kutyüket fejlesztő cég WakaWaka Base elnevezéssel most előállt egy „mentőcsomaggal”, amiben egy 7,5 vagy 10 W-os teljesítményű napelemmel tölthető, 5000 vagy 10 000 mAh-s akkumulátor található. A napelem és az akkumulátor mellé a WakaWaka két kis LED lámpát is kínál. Az összes termék elfér egy kis táskában, így könnyen tárolható és szállítható, és hirtelen jött áramszünet vagy utazások során előforduló vészhelyzetekben is nagyon hasznos lehet.

A cég a Kickstarter oldalán hirdeti a terméket, azaz közösségi támogatással szeretné beindítani a gyártást: november 13-ig 70.000\$ támogatást igyekeznek összegyűjteni.

A támogatók 89\$ ellenében a kisebb csomagot (Base 5 - 5000 mAh akkumulátor, 7,5W-os napelem és két LED égő), 119\$-ért az erősebb csomagot (Base 10 - 10 000 mAh akkumulátor, 10W-os napelem és két LED égő) kapják meg.

Forrás és további információ:

<http://www.treehugger.com/gadgets/wakawaka-power-gets-big-brother-new-solar-powered-first-aid-kit.html>

Okos diákszallás

A Smarta fantáziánévre keresztelt, diákoknak szánt lakóegységeket a [Tengbom architects](http://www.tengbom.se) (www.tengbom.se) építészcég tervezte, építette és mutatta be a *Virserums Konsthall Exhibition WOOD 2013* kiállításon.

A Smarta egy négyzet alapú fa kabin, amely környezetbarát, funkcionális és egy fő számára kényelmes is. Az apró házát úgy tervezték, hogy minimalizálja a karbon-lábnyomát, ugyanakkor barátságos, multifunkcionális, világos, anyagilag könnyen fenntartható és modern életteret teremtsenek a diákoknak.

A ház valóban kicsi, összesen 10 négyzetméternyi lakóterület, de a mérete ellenére minden megvan benne, ami egy diáknak kellhet: galéria hálónak, konyha, fürdőszoba és kint egy apró terasz.

Forrás és további információ:

<http://www.lushome.com/smart-student-housing-units-offering-affordable-eco-friendly-small-spaces-rent/122273>

Igazságosság ökológiai korlátok közt

- hogy mindenkinek jusson, de maradjon is

A mérgező palagáz

A zöldeket gyakran vádolják szakszerűtlenséggel, mondván, tudományos megalapozottság hiányában is képesek tiltakozni. Az Amerikai Kémikus Társaság 248. találkozója, ahol a palagáz kitermeléséhez használt hidraulikus repesztés anyagait vizsgálták, azonban nem túl biztató adatokat tárt fel.

A hidraulikus repesztés során használt vegyszereket a *Lawrence Berkeley National Laboratory* és a *University of the Pacific* szakemberi vizsgálták meg. A kutatás azért indult, hogy lehetőleg feloldja a széleskörű társadalmi vitát, és megpróbáljon minden eddiginél hitelesebb eredményeket felmutatni. Az eredmények fényében azonban nem igazán nyugodhatunk meg.

A kutatók elismerik, hogy „nagyon keveset tudnak” a hidraulikus repesztés során használt mintegy 200 kémikália környezetre vagy egészségre kifejtett hatásáról. Nyolc vegyületről azonban egyértelműen állítható, hogy mérgező az emlősök számára.

A repesztés során több millió liternyi vizet szoktak a föld rétegeibe fecskendezni, ezzel sikerül az eddig hozzáférhetetlen gázokat és olajokat kivonni onnan. A nagyvállalatok, akik rendelkeznek a szükséges technológiával, azt állítják, hogy ez a folyadék teljesen biztonságos az élővilágra és a környezetre nézve. A kutatócsapat egy listányi összetevőt vizsgált meg, beleértve a folyadék sűrűsítésére használt zselésítő anyagot, a mikrobák növekedését gátló biocidokat, a repedéseket tágító homokot, és a csövek korrózióját gátló vegyületeket. A jelentés megerősíti, hogy a repesztő-folyadékok nem használnak sok toxikus anyagot, és sok élelmiszeripari összetevő van bennük, de ez korántsem jelenti azt, hogy ezek az anyagok könnyen semlegesíthetők, illetve lebomlanak.

Széles körben elterjedt a félelem, hogy a befecskendezett folyadék bejuthat az ivóvízbe. A vállalatok igyekeznek megnyugtatni a lakosságot, ilyen nem történhet meg, hiszen a fúrók jóval mélyebbre hatolnak a talajvíznél. A kutatók azonban nemrégiben közzétettek egy tanulmányt, amelyben számos példát találtak arra, hogy a talajvíz közvetlen közelében is voltak repesztések. Ez elég ijesztő, minthogy az is, hogy januárban közzétett kutatás eredményei azt bizonyítják, a palagáz-kitermelések közelében 30%-al nő a születési rendellenességek esélye. Ja, és a világon 15 millió ember él a palagáz-kitermelések egy mérföldes körzetében.

Forrás és további részletek: <http://greenfo.hu/hirek/2014/09/01/a-mergezo-palagaz>

Magyar építészeti siker egy menekülttábor életkörülményeinek javításáért

2014. október 16-án hirdették ki a fenntartható építészet terén az egyik legrangosabb világversenynek számító Holcim Awards afrikai és közel-keleti régiójának díjazottjait. Az egyik különdíjat egy pécsi építésziroda, az ArchSus Csoport két munkatársa, Szabadics Attila és Rácz Mónica vehette át.

A svájci központú Holcim Foundation által kiírt – negyedik alkalommal meghirdetett, 2 millió dollár összdíjazású – fenntartható építészeti pályázatot a Föld öt régiójában (Európa, Észak-Amerika, Dél-Amerika, Afrika és a Közel-Kelet, Ázsia és Óceánia) egymással párhuzamosan rendezik meg 2013/2014-ben, melyet 2015-ben az addigi díjazottak közötti globális verseny követ. Olyan építészek, tervezők, mérnökök, projektgazdák, építő- és kivitelező vállalatok pályaműveit várták, akik fenntartható válaszokat adnak korunk építészetének és építőiparának technológiai, környezeti, társadalmi, gazdasági és kulturális kérdéseire.

2014. október 16-án Bejrútban az afrikai és közel-keleti régió díjazottjait hirdették ki. Az egyik különdíjat a pécsi, fenntartható építészettel foglalkozó ArchSus Csoport két tagja, Szabadics Attila és társalkotóként Rácz Mónica vehette át a több mint 70.000 főt befogadó délkelet-mauritániai Mbera menekülttáborban létesítendő egészségügyi központ és iskola tervéért (*White Canvas, ld. kép*).

A pályázat a zsűri értékelése alapján azért kapta meg az elismerést, mert a terv az intelligens technológiai fejlesztést ötvözi a szociális célokkal, és egyszerű, de hatékony eszközökkel teszi könnyebbé a felsivatagi és sivatagi területen fekvő menekülttáborban élők életét. Különösen két technikai szempontot emeltek ki: a sátrak könnyű szerkezetét, melynek köszönhetően könnyen összeállíthatóak, valamint a fázisváltó anyagokkal működő akkumulátorokat, melyek biztosítják a megfelelő hőmérsékletet a sátrakban a forró napokon és a hideg éjszakákon is további energia felhasználása nélkül.

Forrás és további részletek: <http://recity.hu/ko-kovon/126-magyar-epiteszeti-siker-egy-menekulttabor-eletkorulmenyeinek-javitasart>

Ezt a rovatot a következő szervezetek és programok közreműködésével és támogatásával írjuk:

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Vadovics Edina

Közreműködött:

Antal Orsolya, Gáll Veronika, Kiss Veronika, Óhegyi Erzsébet,
Péter Emőke, és Vadovics Kristóf

Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület

2100 Gödöllő, Éva u. 4.

Tel.: 06-20/334-2889

E-mail: info@greendependent.org

Honlap: www.greendependent.org

A Kislábnym Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon
megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.

A GreenDependent Egyesület a következő szakmai szervezetek tagja:

Klimabarát Települések Szövetsége

Resource Cap Coalition

(Európai Koalíció az Erőforrás Használat Csökkentéséért)

resourcecapcoalition